

Sammanfattning

I denna rapport redovisas dödlighetsutvecklingen i åldrarna 30 till 90 år under åren 1986 till 2003. Förutom efter kön och ålder redovisas dödligheten också efter civilstånd, utbildningsnivå och typ av boende. Underlaget är baserat på SCB:s befolkningsregister samt registren över utbildning och fastighetstaxering. Rapporten är deskriptiv. Huvuddelen av rapporten begränsas till personer födda i Sverige på grund av brister i registren när det bland annat gäller uppgifter om utbildning för utrikes födda.

Vi kan notera en allmänt minskande dödlighet i samtliga åldrar mellan 30 och 90 år under perioden 1986 till 2003. I yngre åldrar och bland äldre var den genomsnittliga årliga dödlighetsnedgången lika stor för män och kvinnor. Dödlighetsnedgången har varit snabb i yngre åldrar och mer långsam bland äldre. I åldrarna mellan 45 och 75 år minskade emellertid dödligheten betydligt snabbare för män än för kvinnor.

Dödlighet efter civilstånd

Gifta har en lägre dödlighet än övriga civilståndsgrupper. Därtill kommer att skillnaderna i dödlighet mellan gifta och övriga ökat sedan år 1986. I åldrarna över 50 år har dödligheten minskat snabbare bland gifta än bland andra civilståndsgrupper och allmänt har dödlighetsnedgången i åldrarna över 50 år varit långsammare för kvinnor än för män. Bland ogifta minskade dödligheten långsammast.

Dödlighet efter utbildning

Vid beräkningen av dödligheten efter utbildning har information från utbildningsregistret använts. Även om högsta erhållna utbildning för så gott som samtliga uppnåtts innan man fyllt 30 år så har själva registret kompletterats och rättats till, inte minst vid folkräkningen 1990. Det är av denna anledning olämpligt att följa dödlighetsutvecklingen på alltför detaljerad nivå. Vi har valt att begränsa studien till tre utbildningsnivåer: förgymnasial, gymnasial samt eftergymnasial utbildning.

Det allmänna mönster vi kan notera är att dödligheten är som lägst för personer med eftergymnasial utbildning och som högst för personer med förgymnasial utbildning. De relativa skillnaderna i dödlighet mellan de tre utbildningsgrupperna minskar med stigande ålder. Även här kan vi för perioden 1986 till 2003 notera växande

skillnader i dödlighet mellan utbildningsgrupperna. Dödligheten har minskat snabbast bland personer med eftergymnasial utbildning och långsammast för dem med förgymnasial utbildning. I vissa åldrar har dödligheten till och med ökat för personer med förgymnasial utbildning. Detta kan ha ett samband med att gruppen minskat kraftigt i antal och kommit att mer domineras av personer med sämre hälsa. I 50-årsåldern har till exempel andelen kvinnor med förgymnasial utbildning minskat från 51 procent år 1985 till endast 15 procent år 2002. En kalkyl av den återstående medellivslängden vid 30 års ålder pekar på stora skillnader mellan de tre utbildningsgrupperna. Den återstående medellivslängden vid 30 års ålder för personer med eftergymnasial utbildning var år 2003 52 år för män och nära 56 år för kvinnor. Återstående medellivslängden för personer med förgymnasial utbildning var mellan 4 och 5 år lägre.

Dödlighet efter boende

Vid beräkningen av dödligheten efter typ av boende har för åren 1998 till 2003 en indelning kunnat göras i tre grupper: boende i flerfamiljshus hyresrätt, flerfamiljshus bostadsrätt samt boende i småhus. Boendets betydelse för skillnader i hälsa/dödlighet är mångfacetterad. De flesta människor gör "boendekarriär" som har samband med såväl ålder som ekonomiska resurser. Även hälsan kan påverka boendesituationen. Boendet kräver egentligen en djupare analys än vad som kunnat göras i denna första deskription.

Sett över hela populationen i åldern 30 till 90 år, oavsett eventuella skillnader i var i landet man bor, så är dödligheten lägst för boende i småhus och högst för boende i hyresrätt. De relativa skillnaderna i dödlighet minskar med stigande ålder. Även här har skillnaderna i dödlighet ökat under perioden. För personer boende i flerfamiljshus med hyresrätt har dödlighetsnedgången varit långsam eller för kvinnor till och med oförändrad sedan år 1998. För boende i småhus har däremot dödligheten minskat snabbast och då speciellt för män.

I åldrarna 30 till 90 år dominerar boende i småhus kraftigt över de övriga två grupperna. I 50 års ålder var det runt 70 procent som bodde i småhus att jämföra med cirka 20 procent i hyresrätt och 10 till 15 procent i bostadsrätt.

Medellivslängd bland invandrare

Återstående medellivslängden vid 20 års ålder för olika invandrargrupper i Sverige överensstämmer i stort sett med nivån för Sverigefödda. Vid en jämförelse mellan medellivslängden för

invandrargrupperna i Sverige och medellivslängden i födelseländerna är skillnaderna i många fall betydande, särskilt för länder utanför Europa.